

Letní nástrahy I.

(MVDr. Michal Čáp, květen 2005)

S blížícím se létem se začnou ordinace veterinárních lékařů plnit pacienty s problémy, které se každoročně stále dokola opakují a majitelé každoročně stále dokola dělají stejné chyby.

Rád bych v tomto praktickém povídání na některé problémy upozornil a poradil, jak se jich vyvarovat. Takže, co na naše psy během pozdního jara a léta číhá?

Blechy, klíšata a další

Pro veterinární léto je charakteristický v první řadě zvýšený výskyt zevních parazitů. Především blech, klíšat a sametek.

Blechy jsou sice svou přítomností problémem celoročním, ale v průběhu teplých a vlhkých letních dní se jejich vývojový cyklus urychluje, a navíc měšťtí psíci častěji vyjíždějí na venkov, kde je přeci jenom větší šance „nakoupit“ blechy od místních psů či při večerním špásování se zblešeným ježkem.

Klíšťata přicházejí s prvními teplými dny jara a ohrožují čtvernožce až do podzimu.

Sametky jsou typicky letní parazité, kteří mají svoji vrcholnou sezónu v srpnu a září.

Klíšťata zná a pozná každý. Blechy buď v kožichu psa najdeme, jak lezou a skáčí mezi chlupy jako drobná placatá zvířátka nebo (častěji) vidíme na kůži psa pouze drobné, makovým zrnkům podobné hrudky – bleší trus. Pakliže je dáme na mokřý ubrousek, tak se kolem hrudky po chvilce vytvoří červené zbarvení – jasný důkaz, že se o bleší trus jedná. Sametky jsou velice drobní parazité, které objevíme u psů např. mezi prstíky, kolem očí, v mezinoží či na špičkách uší jako velice drobnou, jasně oranžovou pohyblivou zrnka. Psi si je přinesou z volné přírody, především ze země v okolí ovocných stromů. Sametky dráždí kůži a pes si postižená místa intenzivně líže a škrábe.

Dnešní moderní veterinární farmakologie nabízí celou škálu přípravků od různých firem, které pomáhají před zevními parazity chránit. V zásadě je možné použít k ochraně psa antiparazitární obojky, sprejové postřiky a tzv. spotony (z *angl. místo na povrchu, resp. malé množství něčeho*), mezi chovateli známé jako „kapička do kožichu“. Spoton byl vyvinut s myšlenkou co nejvíce pro majitele zjednodušit aplikaci a využít 100% obsahu balení k ošetření zvířete. Každá aplikační forma má své pro a proti. Někteří psi trvale obojky ztrácejí, jiní nesnášejí postřiky, další stále lezou do vody a ochranné preparáty ze sebe smývají

S volbou *formy a značky* antiparazitární ochrany nejlépe poradí veterinární lékař. Majitel se rozhoduje podle doporučení, podle svých zkušeností s konkrétními preparáty a samozřejmě podle ceny. Pro letní období je důležité, aby zvolený výrobek účinkoval jak na blechy, tak na klíšata. Existují preparáty, které jsou totiž určeny např. pouze proti blechám, některé navíc kromě blech a klíšat odpuzují i komáry. Vždy se v ordinaci ptejte, na jaké druhy parazitů přípravek účinkuje.

Neexistuje na trhu přípravek, který by byl stoprocentní codo účinnosti a který by byl stoprocentně oblíben. U každé značky (liší se složením chemických látek a jejich koncentrací) dochází po ošetření sem tam k nálezu přisátého klíšete, řídkěji pochodující blechy. Ojedinelý výskyt parazitů na ošetřeném zvířeti není vůbec důkazem o špatné účinnosti preparátu. Musíme si uvědomit, že pracujeme s živými a někdy velmi odolnými organismy, které se umí přizpůsobit.

Účinnost preparátů se pochopitelně snižuje časem uplynulším od prvního ošetření, nadměrným koupáním zvířete (plavání ve volné přírodě), nevhodnou aplikací (použití menší dávky než doporučuje návod – především u sprejů), špatnou asanací prostředí (u výrazně zblešených jedinců) nebo absencí informací o ošetřování obojků (některé druhy antiparazitárních obojků se musí pravidelně mýt) a také s klesající cenou, za kterou se preparát koupí. Zevní antiparazitika je rozhodně dobré nasadit jako prevenci a ne jako terapii, až když je pes obsypán klíšaty a blechy mají v jeho kožichu ráj na zemi. Doporučuji také investovat do dražších značkových veterinárních preparátů. Vstupní investice se na první pohled může zdát vysoká, ale náklady na léčení důsledků např. masivního zblešení určitě převyšují cenu za prevenci.

Častou praktickou otázkou majitelů je, jak správně a rychle odstranit přisáté klíště. Úplně jednoduše. Není nutné parazita dusit olejem či krémem a pokapávat octem. V ordinaci používáme na vytahování elektrická svorka – tzv. krokodýla. Krokodýlkem se chytí živé klíště za tělo a začne se s ním otáčet. Dle libosti napravo či nalevo. Klíště nemá na sosáčku závit, takže nelze otáčením ani zašroubovat ani vyšroubovat. Pouze se uvolní jeho zákus. Za klíště netahajte, spíše se snažte tlačit mírně dovnitř. Po dvou třech otočeních odpadne a zůstane v čelistech krokodýlka. Místo po klíštěti zatřete jodovým perem, které je k dostání v každé lékárně a je i součástí autolékárniček. Když klíště přetřhnete, také se nic neděje. Hlavičku s kusadly musíte odstranit jehlou (nejlépe injekční), jako když se odstraňuje z kůže zabodnutá tříska. Vyžaduje to trochu cviku a především nebát se zajet jehlou hlouběji pod uvízlou hlavičku. Aby psíky zákrok nebolel, stiskněte pevně a silně palcem a ukazovákem místo pod zbytkem klíšete a vytvořte kožní řasu. Místo zákusů opět důkladně vydesinfikujte jódem.

Dietní chyby

Prohřešky v krmení – tzv. dietní chyby jsou velmi častou příčinou letních dnů. Během roku ukázněně krmený pes, který dostává např. jen své určité granule, se najednou dostane ven na venkov nebo do přírody, kde najde daleko větší možnost výběru. Tu najde dobře „uleželou“ mrtvou rybu na břehu říčky, tu na cestě přejetou slepici, tu mrtvou myš či

slepýše nebo staré kosti na kompostu. Bohužel tyto „objevy“ nelze dopředu ohlídat. Majitelům, kteří mají doma psy sběrače, doporučuji, aby na vycházku nasazovali raději psovi košík. Psi často nepohrdnou ani spadným ovocem (letní jablka, maliny, rybíz a jahody) nebo chodí na záhonek krást zeleninu a pánička ani nenapadne, že by jeho pes, který doma ani okem o vegetariánskou stravu nezavadí, baští venku na zahradě jako byložravec. Navíc zvířata jsou velmi chytrá, vědí, že nesmí a rozhodně se nepasou před našimi zraky. Výsledkem bývají „záhadné“ opakující se průjmy, se kterými si nikdo neví rady, potravní alergie, svědivost kůže, vyrážky nebo v dramatictějších případech (u větších a velkých plemen) akutní vážná příhoda břišní - dilatace či torze žaludku.

Smutnější bývají případy, kdy majitel vyrobí problém psovi sám svojí nepozorností hraničící někdy až s absencí zdravého rozumu. Nejhorší bývají prohršky při společných grilovacích párty. Rozhodně doporučuji, ještě před začátkem zábavy a pečením masa, důrazně všechny přítomné požádat, aby psa nekrmili. Bohužel ve víru zábavy dá každý „jen malý kousek“, když „pejsek tak smutně hledí“. Nejraději potajmu, aby ostatní neviděli, protože je to přeci zakázané. Nakonec pes sežere nejen maso, odřezky, ale také kosti všeho druhu. Tradovaná vysoká nebezpečnost pozření drůbežích kostí není zase tak kritická. Duté kosti drůbeže pes většinou nachroupe, rozdrťí a ve formě malých úštěpků spolkyá. Průchod této drti zaživacím traktem většinou ukončí obranné zvracení, kdy zvíře kosti ze žaludku vyzvrátí. Pokud projdou dále, problém nastává povětšinou až konečném úseku tlustého střeva, kde se úlomky nahloučí a vytvoří „betonovou kouli“. Pes začne tlačit, nemůže se vykálet, střevo drtky kostí ještě upresuje a stav se zhoršuje. Pokud majitel nedorazí na ošetření až za několik dní, lze náhlou zácpu docela účinně a rychle vyřešit v ordinaci hlubokými klysmaty a manuálním rozrušením zátky. Daleko nebezpečnější je však pozření kostí hovězích a vepřových (zbytků grilování z kotlet, event. řízků a žebírek). Kost s kouskem hlavičky žebra je prakticky nestravitelná. Těžko prochází zaživacím traktem a především u menších plemen představuje vážné nebezpečí. Jako cizí těleso se obvykle zasekne při průchodu tenkým střevem a je zle. Pes začne být „divný“, odmítá potravu, event. zvrací, polehává a může mu přestat odcházet stolice. Pokud majitel nechá zvíře několik dní bez odborné pomoci, hrozí protržení střeva a úhyn zvířete na sepsi.

Psovi rozhodně škodí i zkrmování zbytků z lidské kuchyně a razantní odchylky v potravních návycích. Změny mohou vyvolat podráždění nejen žaludku a střev, ale např. i akutní zánět slinivky břišní.

Samostatnou kapitolou je letní pobyt psa s dědečkem a babičkou. Málokdy jsou totiž natolik ukázněni, aby psíkovi výrazně „nepřilepšovali“. Argument, že pes v létě více lítá a přebytně „sádlo“ vyběhá, je někdy velmi iluzorní. Zvýšený příjem energie (snídaně, svačiny, obědy + vlastní dávka večerních granulí k tomu), vedro a tím i neochota k pohybu udělají od července do září z vyšvihaneho štíhlého sportovce obézního hrocha.

Pokud má být pes po prázdninách stejně fit jako před nimi, doporučuji trvale ošetřovat zvíře během celé sezóny (duben až říjen) antiparazitárními prostředky, při pobytu mimo domov neměnit rozhodně potravní zvyklosti psa, na léto si vzít s sebou zásobu vyzkoušených granulí, dodržovat dávku a zvířeti nepřilepšovat. Nedovolit návštěvám, případně členům rodiny, aby zvířeti dávali jídlo bez našeho svolení. Pokud víme, že pes vyluxuje všechno, co najde, striktně na vycházku nosit košík. V případě náhlých zaživacích problémů – nechutenství, zvracení či průjmu zahájit okamžitě hladovku, zvíře nepouštět pár dní volně ven po zahradě, venčit ho jen na vodítku, aby bylo jasno, co zvíře kálí a aby nemohlo venku nestřeženě něco sežrat a popásat se trávy. Mnozí majitelé se mylně domnívají, že při zaživacích problémech je žraní trávy ku prospěchu. Opak je pravdou. K pití doporučuji slabý tmavý čaj, neslazený a bez bylinek. Pokud pes čaj nepije, nic se neděje. Rozhodně není dobré psíkovi násilím čaj nutit. Každý pes si čaje dříve či později lokne. Čaj zklidní sliznici žaludku a nenutí zvíře ke zvracení. Někteří psi na hladovce mají tendenci k utišení hladu chlemtat nadměrná množství vody, což u čaje neudělají. Hladovka by měla trvat min. 36 hodin. Během této doby se rozbouřené zažívání zklidní a zaživací trakt může bez rizika přijmout malé dávky kvalitní stravy. V praxi osobně spíše preferuji hladovku 48 hodin, i když druhý den po jejím zahájení vypadá psík naprosto fit a dožaduje se krmení. Hladovka = stav bez jakéhokoliv krmiva. Kousíček piškotu či kůrka chleba nebo masový vývar již není hladovka a naruší rychlé zotavení sliznice zaživadel. Jako první krmení je dobré podat psovi buď osvědčené kvalitní granule nebo rýži s kuřecím masem, vše postupně po malých dávkách, kdy během např. odpoledne zkrmíte 50% běžné dávky, kterou psík denně dostává, je-li zdrav. Pakliže se do druhého dne neobjeví zaživací komplikace, může zvíře již jíst normálně. Čaj doporučuji cca na 3 dny.

Nepodávejte zvířeti žádné lidské léky, které máte v lékárnice na vlastní zaživací obtíže. Běžné akutní lehké psi průjmy a zvracení se v 80% dají vyléčit hladovkou a čajem. Podání lidských medikamentů event. změní klinický obraz a u vážnějších případů může zastřít či zmírnit jejich skutečné projevy. Veterinárnímu lékaři pak zbytečně komplikujete situaci.

Pokud se zvíře během 36 resp. 48 hodin trvání hladovky zhorší, dále zvrací, průjem neustává, či objeví-li se ve stolici krev, je-li zvíře nadměrně apatické, nemůže-li se vykálet, snaží se bez výsledku o zvracení či má teplotu nad 39 stupňů Celsia (měřeno v konečniku), je nutné navštívit či alespoň neprodleně telefonicky kontaktovat veterináře.

MVDr. Michal Čáp
mob.: +420603958689
e-mail: cap@vetkolma.cz, info@veterina-info.cz

www.vetkolma.cz
www.veterina-info.cz
www.tagisky.cz

Článek ev. foto je možno přejímat, kopírovat, rozšiřovat a tisknout **pouze s písemným souhlasem autora.**